

Pals tenia port al s. XV

Eva Sans, del CCH, ha trobat documentació que prova que la vila empordanesa disposava d'una infraestructura portuària durant l'època de Cristòfor Colom

27/03/11 03:00 - pals - Jordi Camps

Que Pals (Baix Empordà) tenia port se'n tenia constància. Però només als segles XIII, XVII i XVIII, abans que el passat mariner de la vila es perdés en el mar de l'oblit. Ara, des del Cercle Català d'Història(CCH) s'han aportat noves dades que permeten pal·liar aquest gran buit documental i assegurar que al segle XV el port no només existia, sinó que era un port comercial important. La investigadora Eva Sans, cap de recerca del CCH, és qui ha trobat aquest document que certifica que a l'aleshores vila reial de Pals es realitzaven transaccions navals.

Els investigadors Joaquim Ullan, Narcís Subirana i Eva Sans, amb la Torre de Pals de fons (coneguda també per la Torre Mora). Foto: J. CAMPS.

Concretament, es tracta d'un albarà amb un segell sigil·logràfic de la Cort de la Batllia del Castell de Pals trobat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó de Barcelona. El manuscrit, datat el 29 de juliol de 1406 i “atorgat per en Joan Abril, batlle de Pals, a n'Antoni

Vinyals, patró de llagut, de Palamós”, recull com a mena d'acta notarial “haver carregat en el port de Pals una saca de farina que ha de descarregar a Barcelona”.

A la dreta, portada de la 'Historia General de los Hechos de los Castellanos', de 1601, en què es comprova que la suposada Palos de la Frontera té el perfil emmurallat idèntic al del recinte medieval de Pals. Foto: / CENTRE CATALÀ D'HISTÒRIA.

Mentre Sans encara es fa creus d'on pot ser la ingent documentació que devia existir relativa a l'àmbit marítim català d'abans del segle XVII –només se'n troba un 15%–, així com la documentació que hi hauria d'haver d'una vila reial com Pals, aquesta troballa representa un “bri d'esperança” per continuar investigant en aquesta línia i seguir el fil dels estudis

d'Anna M. Corredor –toponímia– i de les recerques de Narcís Subirana –historiador local.

Colom i Pals

El recinte emmurallat de Pals, actualment restaurat. Foto: ARXIU.

La investigadora, que ja va documentar en el seu dia que el segon viatge de Cristòfor Colom es va dur a terme des del port de Barcelona, assegura que aquest avenç evidencia que el port de Pals estava actiu i operatiu el mateix segle que el descobridor va salpar rumb al nou món i, per tant, abona la

tesi que aquest va poder partir de la vil·la empordanesa en lloc de fer-ho de Palos de la Frontera (Huelva), com Jordi Bilbeny va qüestionar per primera vegada el 1990.

Per què Pals? Segons Joaquim Ullan, president del CCH, Colom va poder salpar d'aquest port per unes quantes raons, les principals: era “un lloc amagat”, ideal perquè els portuguesos no s'avancesin a la campanya; quedava abrigat però tenia una infraestructura capacitada per a un projecte d'aquestes característiques; era propietat del rei Ferran el Catòlic –recordem que Pals era vila reial–; disposava de persones de confiança, com Joan de Gamboa, senyor de la vila de Pals, i, a més, la comunitat tenia deutes de rendes amb el rei.

L'historiador local Narcís Subirana, que fa anys indaga als arxius per descobrir qualsevol petja que demostrés aquest passat portuari, referma la importància del port evidenciant que un dels camins rals de Pals finalitza arran de mar, concretament als voltants de l'anomenada torre de Pals (coneguda també com a torre Mora). Subirana té constància que allà s'hi recaptaven els impostos de pesca i duana, i disposava de canons i d'artillers per defensar el port. És per això que, si més no, Subirana diu: “No seria impossible que Colom sortís de Pals per no tenir port”.

Com a vertaders detectius, al CCH estan descobrint proves irrefutables que s'han salvat de la censura i obviat per part del “silenci oficialista”. Entre d'altres, en un gravat antic de la sortida de Colom a Amèrica hi apareix una ciutat emmurallada –a Palos, asseguren, “no s'ha descobert mai cap resta de muralla”– que, casualment, segons els entesos té moltes similituds amb el recinte emmurallat original de Pals.

Per a qui encara tingui algun dubte, vulgui aprofundir sobre el tema o viure'l en primera persona, el CCH organitza des de fa uns anys una sèrie de rutes en què ja han participat unes mil persones. Les properes es faran el 24 d'abril (11 h) i 25 de juny (11 h).

La troballa s'inscriu en la teoria de la catalanitat de Colom

“Colom no s'amagava, l'han amagat”, sosté Eva Sans, defensora de la teoria sobre la catalanitat de (Joan-)Cristòfor Colom, que manté que en el primer dels seus viatges les

tres caravel·les del descobridor van salpar de Pals i no pas de Palos de la Frontera (Huelva). Segons Sans, la història oficial està “esbiaixada” i ha fet desaparèixer “el paper de Catalunya i de la Corona d'Aragó en la descoberta d'Amèrica”. L'actualment cap de recerca del Centre Català d'Història se suma així als supòsits que han defensat anteriorment altres historiadors com Teresa Baquer o Jordi Bilbeny, el més mediàtic de tots des que el 1990 va llançar per primer cop la seva teoria sobre el port empordanès. Sans sosté que se sent empesa a continuar buscant documents i, per tant, proves rigoroses “per abonar el debat i portar la discussió en l'àmbit acadèmic”. També lamenta, com la resta de membres del CCH, que el món acadèmic no contribueixi al revisionisme de la historiografia catalana en general.

Publicat a:

Darrera actualització (Diumenge, 27 de març del 2011 03:00) - Web

El Punt Comarques Gironines 27-03-2011 Pàgina 58

<http://www.elpunt.cat/noticia/article/5-cultura/19-cultura/387892-pals-tenia-port-al-s-xv.html>